Om medisinske kunnskapsformer og klinisk blikk

Christer Petersson

Kunskap och läkekonst

Tankar om allmänmedicin. 197 s, ill. Lund: Studentlitteratur, 2014. Pris SEK 311
ISBN 978-91-44-08811-2

Det handler om det kliniske blikket og medisinenes kunnskapsgrunnlag, med utgangspunkt i forfatterens erfaringer fra 39 år som praktiserende lege. Hans hovedmål er å drøfte noe av mangfoldet i medisinenes kunnskaps- og praksisformer. Dette gjør han ved å reflektere over egne erfaringer, ofte med utgangspunkt i detaljerte kasuistikker. Fremstillingen har et personlig og assosiativt preg.

Boken er inndelt i sju relativt frittstående kapitler. Innledningsvis reflekterer forfatteren over egen manglende kompetanse som nyutdannet lege. Han hadde studert celler, dyrket bakterier og kokt kjemikalier. Han kunne menneskets anatomi i minste detalj. En del av dette kunne han nyttiggjøre seg i sin jobb som nyutdannet lege, men det var ikke nok. Smerte, uro, angst og rekken av «herreløse» symptomer han ble presentert for, visste han lite om. Pasienter med navnløse lidelser, såkalte medisinsk uforklarte plager, ble betraktet som forstyrrelser i et system basert på naturvitenskapelig kunnskap. Erfaringen av ikke å kunne forklare og ikke kunne hjelpe pasienter med gåtefulle plager var frustrerende. Den medisinske virkeligheten som møtte ham, var han dårlig rustet til å håndtere, og han erkjente raskt at den teoretiske medisinen bare kunne være en av mange kunnskapskilder i en leges kliniske praksis.

Med denne opptakten fortsetter han sine refleksjoner i forhold til temaer som blant annet de medisinsk uforklarte plagene, intuisjonen og pasienten som individ og person. Tross varierende tematikk er det hele tiden det kliniske blikket og kunnskapsgrunnlaget det dreier seg om. Velformulerte kasuistikker bidrar til levendegjøring av stoffet og tydeliggjør budskapet. Det er vanskelig å sammenfatte bokens mangfold i enkle formuleringer, men det er særlig ett budskap som trer frem: Pasientens erfaringer er en viktig kunnskapskilde i møtet mellom lege og pasient. Jeg savner et avsluttende kapittel som trekker trådene sammen.

Til tross for at boken omhandler et vanskelig tema – kunnskap og kunnskapsanvendelse – er den lettlest og lettfattelig. Bruken av kasuistikker, refleksjoner omkring egne erfaringer og en folkelig språkbruk gjør at den kan leses uten bestemte forkunnskaper. Den er relevant for alle som ønsker å reflektere over egen praksisutøvelse. For de mer erfarne kan den kanskje oppleves som litt for enkel.

Olaug S. Lian

Professor, Institutt for samfunnsmedisin
Universitetet i Tromsø – Norges arktiske universitet

Rimelig oppslagsbok for generalisten og studenten

Morgan McMonagle, Matthew Stephenson

Vascular and endovascular surgery at a glance

158 s, tab, ill. Chichester: Wiley-Blackwell, 2014, Pris GBP 28
ISBN 978-1-118-49603-9

Forlaget Wiley-Blackwell har utgitt en rekke serier med søkelyset på medisinske temaer, samtlige med fellesnevneren «At a glance». Denne utgaven er imidlertid den første hvor man konsentrerer seg om sykdommer innen fagområdet perifer karkirurgi. Den omfatter arterielle, venøse og lymfatiske sirkulasjonsforstyrrelser med unntak av hjerte, aorta ascendens, arcus aortae og intracerebrale kar.

Boken er inndelt i 66 temaområder med gode bildeillustrasjoner på den ene siden og utfyllende tekst på motsatt side. Leseren vil finne informasjon om aterosklerose, patofysiologi, anatomi, utredning (ikke minst undersøkelsesmetoder og teknikker), behandling og potensielle komplikasjoner ved de aller fleste sirkulasjonsforstyrrelser.

Bidragstyperne har lagt vekt på en fin pedagogisk presentasjon av hele sykdomspanoramaet: fra obstruktive og aneurismatiske tilstander til forslag om enkel sårbehandling, uten å presentere dette på detaljnivå. For å kunne gi leseren rask informasjon er det et avsluttende kapittel med en punktvis oppsummering av innholdet. Det er ikke angitt referanser på noen av sidene. Til en viss grad er dette ivarettatt ved at det i siste kapittel gis en oversikt over de mest aktuelle og anerkjente studiene som er publisert.

Dette er en bok som også er tilgjengelig som e-bok, og som på en rask måte vil gi leseren et innblikk i en rekke perifere karkirurgiske sykdommer uten å fordype seg i temaene. Av den grunn bør dette kunne være et godt oppslagsverk for lesere som ikke nødvendigvis søker detaljinformasjon i faget, men som ønsker et raskt og oversiktlig innblikk i sykdomspanoramaet definert som perifer karkirurgi.

Boken bør også kunne være et godt oppslagsverk for kolleger som arbeider i primærhelsetjenesten, for generalisten og studenter som ønsker mer informasjon enn det som blir gitt ved tradisjonell undervisning. Kolleger som er spesialister, eller ønsker å bli spesialister innen karkirurgi og vaskulær intervensjon (radiologer), bør søke informasjon i andre og mer spesifikke lærekilder.

Jørgen J. Jørgensen

Overlege, Karavdelingen
Oslo universitetssykehus